

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 442/2011-45

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 15. decembra 2011 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Jána Lubyho v konaní o sťažnosti H. H., N., J. H., N., T. H., N., Z. H., O., Č., zastúpených spoločnosťou P., spol. s r. o., B., konajúcou prostredníctvom advokáta a konateľa JUDr. R. P., vo veci porušenia ich základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Nové Zámky v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 422/1999, za účasti Okresného súdu Nové Zámky, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo H. H., J. H., T. H. a Z. H. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Nové Zámky v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 422/1999 porušené boli.

2. Okresnému súdu Nové Zámky prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 422/1999 konal bez zbytočných prietahov.

3. H. H. priznáva primerané finančné zadostučinenie v sume 5 000 € (slovom päťtisíc eur) a J. H., T. H. a Z. H. každému v sume po 2 000 € (slovom dvetisíc eur), ktoré im je Okresný súd Nové Zámky povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Nové Zámky je povinný uhradiť H. H., J. H., T. H. a Z. H. trovy konania v sume 915,88 € (slovom deväťstopätnásť eur a osemdesiatosem centov) na účet spoločnosti P., spol. s r. o., B., konajúcej prostredníctvom advokáta a konateľa JUDr. R. P., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 3. augusta 2011 doručená sťažnosť H. H., N. (ďalej aj „sťažovateľka v 1. rade“), J. H., N., T. H., N., a Z. H., O., Č. (ďalej len „sťažovatelia“), zastúpených spoločnosťou P., spol. s r. o., B., konajúcou prostredníctvom advokáta a konateľa JUDr. R. P., ktorou namietajú porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Nové Zámky (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 422/1999.

Sťažovatelia v sťažnosti okrem iného uviedli:

«Sťažovateľka (sťažovateľka v 1. rade, pozn.) doručila dňa 27. októbra 1999 na okresný súd svoju žalobu, v ktorej sa domáhala určenia skutočnosti, že jej nebohý otec, M. H., nar. ..., ktorý zomrel dňa ... (ďalej aj „poručiteľ“), bol ku dňu svojej smrti vlastníkom nehnuteľností zapísaných v súčasnosti na listoch vlastníctva č. ... a ... vedených

pre katastrálne územie D., okres N. Tento návrh smeroval pôvodne voči P. D., neskôr bol zo strany sťažovateľky po zistení, že v rozhodných skutočnostiach nastali zmeny, podaním zo dňa 25. mája 2000 rozšírený o ďalších žalovaných L. B., I. G. a H. V. Vzhľadom na existujúcu súdnu prax a právnu doktrínu vychádzala sťažovateľka pri označovaní žalovaných z údajov, zapísaných v spomenutých listoch vlastníctva. Tie pritom pri niektorých vlastníkoch neuvádzajú údaje o ich dátume narodenia a bydlisku, resp. v prípade ich smrti neuvádzajú ani údaje o ich právnych nástupcoch, takže sťažovateľka bez vlastnej viny nebola objektívne schopná identifikovať žalovaných inak, ako ich identifikuje kataster.

Vzhľadom na prvé rozšírenie okruhu žalovaných bolo plánované pojednávanie z 1. júna 2000 odročené na neurčito. Následne požadoval okresný súd medzi júnom 2000 a júlom 2001 od sťažovateľky úkony, ktorých vykonanie nebolo v jej dispozičných možnostiach (napríklad doplnenie údaje o bydlisku žalovaného v 4. rade I. G.), príp. úmrtný list tejto osoby. Medzitým došlo k dvom zmenám v osobe zákonného sudcu (Mgr. G. na JUDr. N. a následne na JUDr. I.). Po ďalšej zmene zákonného sudcu z JUDr. I. na JUDr. V. nová zákonná sudkyňa žiadala sťažovateľov o spresnenie petitu po materiálnej stránke, hoci pôvodná formulácia nepredstavovala prekážku pre konanie súdu...

Uznesením zo dňa 29. júna 2007, č. k. 13 C/422/1999-318, okresný súd... pripustil do konania vstup sťažovateľ J. H., T. H. a Z. H. na strane žalobcov...

V predmetnej veci sa prvé riadne pojednávanie konalo dňa 30. septembra 2008 (t. j. po takmer 9 rokoch od nápadu žaloby na okresný súd), ktoré bolo následne odročené na neurčito okrem iného aj z dôvodu, aby sťažovatelia predložili aktuálne listy vlastníctva a vyjadrili sa k existencii naliehavého právneho záujmu, t. j. k otázke, ku ktorej sa sťažovatelia prostredníctvom právneho zástupcu vyjadrili už v liste z 22. marca 2008...»

Poukazujúc na doterajší priebeh namietaného konania sťažovatelia sumarizujú svoju argumentáciu a v tejto súvislosti uvádzajú, že „(i) celé konanie trvá už viac ako 11,5 roka, (ii) okresný súd vo veci samej doposiaľ nerozhodol ani raz, (iii) 7-krát došlo k zmene zákonného sudcu (najprv Mgr. G., potom postupne JUDr. N., JUDr. I., JUDr. V., následne opäť JUDr. I., potom JUDr. R., následne opäť Mgr. G. a napokon opäť JUDr. R.), a (iv) okresný súd vykonával viaceré úkony, ktoré svojou povahou a účinkami nijako nesmerovali k skončeniu veci (opakované žiadosti okresného súdu ohľadne identity a pobytu D. G., V.

C., G. C. a E. V.) alebo boli nadbytočné (napr. doplnenie dátumov narodenia JUDr. T. N. a JUDr. A. B. alebo opakované vyžadovanie preukázania naliehavého právneho záujmu, hoci ten vyplýva priamo zo zákona a sťažovatelia sa k nemu písomne vyjadrili)“.

Na základe argumentácie uvedenej v sťažnosti sťažovatelia žiadajú, aby ústavný súd rozhodol o jej prijatí na ďalšie konanie a následne o nej nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo H. H., J. H., T. H. a Z. H. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov upravené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote upravené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Nové Zámky v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C/422/1999 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Nové Zámky sa prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C/422/1999 konal bez zbytočných prietáhov.

3. Sťažovateľke H. H. sa priznáva finančné zadostučinenie v sume 8.500 eur (slovom osemtisícpäťsto eur), ktoré jej je Okresný súd Nové Zámky povinný zaplatiť do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Sťažovateľom J. H., T. H. a Z. H., sa priznáva finančné zadostučinenie v sume 3.500 eur (slovom tritisícpäťsto eur), ktoré je každému z nich Okresný súd Nové Zámky povinný zaplatiť do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Okresný súd Nové Zámky je povinný uhradiť sťažovateľom, H. H., J. H., T. H. a Z. H., náhradu trov právneho zastúpenia, vrátane DPH, na účet ich právneho zástupcu do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.“

Ústavný súd uznesením č. k. IV. ÚS 442/2011-31 zo 6. októbra 2011 prijal sťažnosť sťažovateľov na ďalšie konanie. Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval ich právneho zástupcu a predsedu okresného súdu, aby sa vyjadrili, či trvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Predsedu okresného súdu ústavný súd zároveň vyzval, aby sa vyjadril k sťažnosti. Právny zástupca sťažovateľov a predseda okresného súdu ústavnému súdu oznámili, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie.

Vzhľadom na oznámenie právneho zástupcu sťažovateľov a predsedu okresného súdu, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, ústavný súd v súlade s § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, pretože dospel k záveru, že od neho nebolo možné očakávať ďalšie objasnenie veci.

Po predchádzajúcej výzve ústavného súdu sa k sťažnosti vyjadril JUDr. J. K., predseda okresného súdu v prípise sp. zn. Spr. 1763/11 z 9. septembra 2011, v ktorom okrem iného uviedol:

„Z podanej sťažnosti vyplýva, že sťažovatelia k nej okrem iného pripojili aj odpoveď tunajšieho súdu zo dňa 15. 11. 2010 vedenú pod Spr 1556/10. Na tejto mojej odpovedi na ich sťažnosť na prietahy v konaní zotrvávam v plnom rozsahu a na jej zdôvodnenie poukazujem. Mám za to, že aj po čase ako bola táto sťažnosť riešená zo strany konajúceho sudcu, neboli spôsobené prietahy, jednotlivé úkony boli vykonávané plynule a smerovali k ukončeniu veci, pričom naposledy uzneseniami zo dňa 21. 06. 2011 boli pribratí ďalší účastníci do konania na strane odporcov a bolo rozhodnuté o pripustení zmeny žalovaného výroku súdu. Tieto uznesenia bolo potrebné pretlmočiť do maďarského jazyka a následne doručovať účastníkom do cudziny. Akonáhle budú predmetné uznesenia právoplatné, bude vo veci vytýčený termín pojednávania.

Mám za to, že podaná sťažnosť sťažovateľov nie je dôvodná, tunajší súd v predmetnej veci nespôsobil prietahy v konaní, pričom navrhovatelia niekoľkokrát menili účastníkov či už na strane navrhovateľov ako aj odporcov, ktorých nedostatočne v rozpore s ustanovením § 79 odsek 1 O. s. p. označili ich menom a priezviskom. Po ujasnení okruhu žalovaných osôb a zistení ich adries posledného bydliska a dedičov, bolo zistené, že niektorí z nich žijú v zahraničí, pričom všetky písomnosti, ktoré im boli doručované zo strany súdu im bolo potrebné pretlmočiť. Všetky tieto skutočnosti ovplyvnili doterajšiu dĺžku konania.“

V odpovedi na sťažnosť sťažovateľky v 1. rade z 11. novembra 2010 predseda okresného súdu v prípise sp. zn. Spr. 1556/2010 z 15. novembra 2010 pod sp. zn.

Spr. 1556/2010 na sťažnosť sťažovateľky z 11. novembra 2010 okrem chronológie postupu okresného súdu v namietanom konaní uviedol:

„... Podľa § 62 ods. 1 Zák. č. 757/04 Z. z. sťažnosť môže podať účastník konania alebo strana v konaní. Sťažnosť na postup súdu môže smerovať proti porušovaniu práva na verejné prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov alebo porušovaniu zásad dôstojnosti súdneho konania sudcami, súdnymi úradníkmi alebo zamestnancami súdu, ktorí plnia úlohy pri výkone súdnictva.

Vychádzajúc z vyššie uvedeného podľa citovaného Zákona o súdoch považujem Vašu sťažnosť za neopodstatnenú, mám za to, že k tej skutočnosti, že v predmetnej veci doposiaľ nebolo rozhodnuté, ste značnou mierou prispeli práve Vy. V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že až doposiaľ ste najmenej 3-krát menili okruh účastníkov či už na strane navrhovateľa ako aj odporcu ako aj žalovaný výrok súdu, pričom od začiatku predmetom konania boli tie isté nehnuteľnosti, a preto pred podaním návrhu ste si mali ujasniť okruh účastníkov, a nie vyhľadávaciú povinnosť ohľadom osôb na neznámom mieste prenášať na súd. Ďalej som toho názoru, že až do 17. 12. 2004, kedy Váš právny zástupca rozšíril okruh účastníkov na strane navrhovateľov ako aj odporcov nebol správne žalovaný výrok súdu, keďže ste ním žiadali určiť vlastníctvo k pozemno-knižným vložkám. Na druhej strane po konečnom ujasnení okruhu žalovaných osôb a zistení ich adries či dedičov, bolo zistené, že niekoľkí z nich žijú v zahraničí, všetky písomnosti bolo potrebné tlmočiť, čo si tiež vyžadovalo značný čas. Som však toho názoru, že v krátkom čase po objasnení dedičov po odporkyne 9 G. C. bude možné vo veci pojednávať a následne rozhodnúť.“

II.

Ústavný súd zo spisu okresného súdu sp. zn. 13 C/422/1999 zistil takýto priebeh namietaného konania:

Dňa 27. októbra 1999 podala sťažovateľka v 1. rade žalobu proti žalovanému P. D. (ďalej aj „žalovaný“) o určenie, že M. H. (ďalej aj „poručiteľ“) bol v čase smrti vlastníkom v žalobe označených nehnuteľností.

Dňa 29. októbra 1999 okresný súd vyzval sťažovateľku v 1. rade, aby v lehote 15 dní odstránila nedostatky žaloby pod hrozbou zastavenia konania.

Podaním z 11. novembra 1999 právny zástupca sťažovateľky v 1. rade upresnil žalobu tak, že žalovaného označil ako Z. D., a zároveň okresnému súdu oznámil, že hodnota predmetu sporu nie je oceniteľná peniazmi.

Prípisom z 25. novembra 1999 okresný súd požiadal Okresný súd Nitra o zaslanie výpisu z obchodného registra žalovaného (opätovne žiadané 2. marca 2000; Okresný súd Nitra požadovaný výpis doručil 14. marca 2000).

Dňa 31. januára 2000 si zákonná sudkyňa vyžiadala zo správy katastra výpisy z pozemkovoknižných vložiek (okresnému súdu boli doručené 22. februára 2000) a zároveň nariadila termín pojednávania na 8. február 2000.

Dňa 20. marca 2000 okresný súd vyzval právneho zástupcu sťažovateľky v 1. rade, aby žalobu v zmysle výpisu z obchodného registra upresnil (upresnenie označenia žalovaného) a zároveň preukázal pasívnu legitimáciu žalovaného.

Dňa 31. marca 2000 okresný súd zaslal žalovanému žalobu, aby sa vyjadril.

Dňa 15. mája 2000 okresný súd nariadil pojednávanie na 1. jún 2000, ktoré bolo odročené na neurčito (sťažovateľka v 1. rade sa z účasti na pojednávaní ospravedlnila).

Podaním z 25. mája 2000 sťažovateľka v 1. rade rozšírila okruh žalovaných o L. B., I. G. a H. V.

Okresný súd 29. júna 2000 vyzval právneho zástupcu sťažovateľky v 1. rade o presné označenie odporkyne vo 4. rade v lehote 10 dní od doručenia pod hrozbou zastavenia konania (opätovná výzva 27. septembra 2000, na ktorú reagoval právny zástupca sťažovateľky v 1. rade 10. októbra 2000 a následne doručil 19. októbra 2000 okresnému súdu požadované údaje).

Dňa 31. augusta 2000 okresný súd požiadal správu katastra o informáciu, na základe akého právneho titulu bola zapísaná ako vlastníčka nehnuteľností žalovaná I. G. (odpoveď správy katastra bola okresnému súdu doručená 13. septembra 2000).

Uznesením z 25. októbra 2000 okresný súd rozhodol o rozšírení účastníkov konania na strane žalovaných.

Výzvou zo 7. novembra 2000 okresný súd požiadal Obecný úrad D. o oznámenie adresy žalovanej I. G. (podľa odpovede žalovaná žila v M. a v rokoch 1949 - 50 zomrela).

Dňa 4. januára 2001 okresný súd vyzval sťažovateľku v 1. rade na predloženie úmrtného listu žalovanej I. G. (podaním z 15. januára 2001 právny zástupca sťažovateľky v

1. rade okresnému súdu oznámil, že úmrtný list nemá k dispozícii, ale zároveň oznámil súdu adresu jej dediča žijúceho v M.).

Dňa 23. januára 2001 okresný súd požiadal Okresný úrad Nové Zámky (ďalej len „okresný úrad“) o informáciu, či I. G. a jej manžel J. sú evidovaní v zozname presídlencov (v odpovedi zo 6. februára 2001 okresný úrad okresnému súdu oznámil, že sú zapísaní v zozname presídlencov, rovnako ako aj ich synovia J. a R.).

Dňa 29. januára 2001 okresný súd požiadal Správu pre veci majetkové B. (ďalej len „správa pre veci majetkové“) a Š. N. (ďalej len „archív“) o zaslanie kópie výkazu majetku poručiteľa ako prídelcu a zároveň tiež o informáciu, či poručiteľ zaplatil za pridelené nehnuteľnosti prídelovú cenu (15. februára 2001 zaslal archív okresnému súdu overenú kópiu výkazu majetku poručiteľa a 1. marca 2001 správa pre veci majetkové okresnému súdu oznámila, že pohľadávku poručiteľa neeviduje).

Dňa 30. mája 2001 právny zástupca sťažovateľky v 1. rade urgoval nariadenie pojednávania vo veci (1. júna 2001 okresný súd oznámil právnenému zástupcovi, že pojednávanie nebolo nariadené z dôvodu zisťovania dedičov po žalovanej I. G.).

Dňa 13. novembra 2001 okresný súd vyzval právneho zástupcu sťažovateľky v 1. rade na odstránenie nedostatkov petitu žaloby (právny zástupca zaslal upravený petit okresnému súdu 23. novembra 2001 a zároveň vzal žalobu späť proti žalovanému v 1. rade).

Dňa 8. apríla 2002 okresný súd ustanovil tlmočníka z jazyka maďarského a zároveň dožiadal príslušný súd v M. o vypočutie J. G. (dedič žalovanej I. G.).

Dňa 22. mája 2002 okresný súd uznesením priznal odmenu za tlmočnicke úkony.

Dňa 28. júna 2002 bola J. G. doručená upravená žaloba a následne 18. júla 2002 okresný súd vyzval žalovaných na vyjadrenie k žalobe.

Dňa 3. októbra 2002 okresný súd nariadil termín pojednávania na 29. november 2002, na ktorom právny zástupca sťažovateľky v 1. rade uviedol, že je potrebné spresniť identifikáciu aktívne legitimovaných; preto bolo pojednávanie odročené na neurčito.

Dňa 18. decembra 2002 právny zástupca sťažovateľky v 1. rade doručil okresnému súdu spresnenú identifikáciu aktívne legitimovaných tak, že navrhol pribrať do konania na strane žalobcov Z. H. a T. H. a zároveň rozšíril tiež okruh žalovaných.

Okresný súd po úkonoch smerujúcich k zabezpečeniu vyjadrení žalovaných uznesením zo 17. septembra 2003 ustanovil opatrovníka žalovanému v 7. rade a 22. októbra

2003 nariadil pojednávanie na 18. november 2003, ktoré bolo odročené na neurčito (konalo sa za neprítomnosti žalovaných); okresný súd zároveň vyzval žalovaných ma vyjadrenie k žalobe.

Dňa 13. apríla 2004 okresný súd urgoval predloženie vyjadrenia účastníkov konania.

Dňa 28. septembra 2004 okresný súd uznesením pribral do konania tlmočníčku a predložil jej na preloženie listinnú dokumentáciu, ktorú tlmočnica 7. októbra 2004 vrátila súdu s tým, že ich preloženie nemôže vykonať pre svoj zlý zdravotný stav.

Dňa 29. novembra 2004 okresný súd uznesením ustanovil ďalšieho tlmočníka.

Dňa 17. decembra 2004 (nový) právny zástupca sťažovateľov doručil okresnému súdu upresnený návrh na rozhodnutie vo veci (obsahujúci aj okruh účastníkov konania).

Dňa 21. marca 2005 okresný súd uznesením rozhodol o priznaní odmeny tlmočníkovi.

Dňa 1. júna 2005 zákonná sudkyňa dala pokyn vyššiemu súdnemu úradníkovi, aby vypracoval návrh uznesenia o rozšírení účastníkov konania na strane žalobcov a o pripustení zmeny petitu.

Dňa 13. júla 2005 okresný súd vyzval právneho zástupcu sťažovateľov na oznámenie adresy jedného zo žalovaných (urgencia výzvy 29. septembra 2005); právny zástupca sťažovateľov 5. októbra 2005 oznámil okresnému súdu, že adresu sa mu nepodarilo zistiť, a preto navrhol, aby mu bol ustanovený opatrovník (napriek tomu okresný súd 18. novembra 2005 opätovne požiadal právneho zástupcu sťažovateľov, aby oznámil adresu žalovaného – právny zástupca na výzvu okresného súdu odpovedal 30. novembra 2005 rovnako ako v prvej odpovedi z 5. októbra 2005).

Dňa 1. februára 2006 okresný súd vyzval právneho zástupcu sťažovateľov, aby mu oznámil, či po poručiťke I. G. prešli majetkové práva k sporným nehnuteľnostiam na J. G. (ktorý už medzitým zomrel) a R. G. (odpoveď doručená 7. februára 2006).

Dňa 3. apríla 2006 okresný súd požiadal právneho zástupcu sťažovateľov o oznámenie, či sa po zomrelom J. G. uskutočnilo v M. dedičské konanie (odpoveď zo 7. apríla 2006; dedičské konanie sa uskutočnilo).

Dňa 4. mája 2006 okresný súd vyzval právneho zástupcu sťažovateľov, aby mu predložil „pretlmočené“ dedičské rozhodnutie z M. v lehote 15 dní (právny zástupca sťažovateľov 12. júna 2006 požiadal okresný súd pre prípad, že mu nebude dodané dedičské

rozhodnutie zo strany dedičov, aby bolo vyžiadané súdom v rámci medzinárodnej spolupráce o poskytovaní právnej pomoci).

Dňa 19. októbra 2006 okresný súd opätovne požiadal právneho zástupcu o predloženie „pretlmočeného“ dedičského rozhodnutia z M. (30. októbra 2006 právny zástupca sťažovateľov okresnému súdu opätovne oznámil, že z M. požadované doklady nezískal, a opätovne požiadal okresný súd, aby si dedičské rozhodnutie vyžiadal v rámci medzinárodnej spolupráce o poskytovaní právnej pomoci).

Dňa 29. júna 2007 okresný súd uznesením rozhodol o pripustení vstupu účastníkov do konania na strane žalobcov aj žalovaných (uznesenie nadobudlo právoplatnosť 7. septembra 2007) na základe návrhu právneho zástupcu sťažovateľky v 1. rade z 18. decembra 2002 a upresneného 17. decembra 2004.

Uznesením zo 6. augusta 2007 okresný súd pripustil zmenu petitu žaloby (uznesenie nadobudlo právoplatnosť 20. augusta 2007).

Uzneseniami z 13. augusta 2007, 9. októbra 2007, 29. januára 2008 a 13. marca 2008 okresný súd uznesením ustanovoval tlmočníka pre účely prekladu listinnej dokumentácie z maďarského jazyka a zároveň následne uzneseniami rozhodoval o priznaní odmien ustanovenému tlmočníkovi.

Dňa 16. júla 2008 okresný súd nariadil pojednávanie vo veci na 30. september 2008, na ktorom sa zúčastnili sťažovatelia a tiež viacerí účastníci konania na strane žalovaných; po výsluchu prítomných účastníkov konania okresný súd pojednávanie odročil na neurčito na žiadosť sťažovateľov z dôvodu neprítomnosti ich právneho zástupcu.

Dňa 30. októbra 2008 sťažovatelia zastúpení novým právnym zástupcom doručili okresnému súdu návrh na pripustenie zmeny žaloby a pristúpenie účastníkov na strane žalovaných, ako aj vyjadrenie sťažovateľov k doterajšiemu priebehu konania.

Dňa 5. januára 2009 okresný súd vyzval právneho zástupcu sťažovateľov, aby doplnil označenie novonavrhovaných účastníkov konania; právny zástupca sťažovateľov podaním z 5. januára 2009 požiadal okresný súd, aby z úradnej moci zistil požadované údaje, keďže sťažovatelia nedisponujú právom, aby im príslušné štátne orgány Slovenskej republiky, príp. M. poskytli tieto údaje.

Úkonmi z 9. februára 2009 a 25. februára 2009 okresný súd zisťoval údaje po účastníčke konania G. C. a následne 15. mája 2009 vyzval právneho zástupcu

sťažovateľov, aby mu oznámil právnych nástupcov po G. C. (právny zástupca sťažovateľov v podaní z 10. júna 2009 opätovne požiadal okresný súd, aby si požadované údaje vyžiadal z úradnej moci).

Dňa 25. júna 2009 okresný súd opätovne vyzval právneho zástupcu sťažovateľov, aby mu oznámil presné označenia žalovaných (právny zástupca sťažovateľov v podaní z 27. júla 2009 okresnému súdu uviedol, že už oznámil všetky jemu dostupné údaje o účastníkoch konania).

Dňa 22. októbra 2009 okresný súd opätovne vyzval právneho zástupcu sťažovateľov na zaslanie úmrtného listu po G. C., resp. oznámenie jej právnych nástupcov (právny zástupca sťažovateľov 12. novembra 2009 oznámil okresnému súdu meno právnej nástupkyne po G. C., žijúcej v M. – E. V.).

Dňa 14. decembra 2009 okresný súd požiadal obec D. o zaslanie úmrtného listu G. C. (doručený 7. januára 2010).

Dňa 15. apríla 2010 okresný súd opätovne požiadal právneho zástupcu sťažovateľov o oznámenie právnych nástupcov po G. C. (v podaní z 3. mája 2010 právny zástupca sťažovateľov poukázal okresnému súdu na možnosť ustanoviť neznámym dedičom opatrovníka).

Dňa 13. mája 2010 okresný súd požiadal obec D. o oznámenie adresy dcéry G. C. (E. V., žijúcej v M.); obec v odpovedi uviedla, že nemá vedomosť o adrese E. V.

Dňa 11. júna 2010 okresný súd požiadal právneho zástupcu sťažovateľov o oznámenie presnej adresy E. V., ktorý 6. júla 2010 oznámil okresnému súdu adresu Mestského úradu mesta S. (M.), kde podľa jeho informácií hľadaná osoba žije.

Dňa 8. septembra 2010 okresný súd požiadal Mestský úrad mesta S. o oznámenie adresy detí G. C. a ustanovil tlmočníka (odpoveď z M. bola okresnému súdu doručená 20. októbra 2010, v ktorej bol obsiahnutý požadovaný údaj o dcére G. C. – Z. V.).

Dňa 24. januára 2011 okresný súd požiadal Z. V. (dcéru G. C.) o zaslanie informácií o dedičskom konaní po jej matke.

Podaním z 21. februára 2011 Z. V. okresnému súdu oznámila, že nemá vedomosti o predmetnom dedičskom konaní.

Dňa 15. apríla 2011 okresný súd zaslal právnenému zástupcovi sťažovateľov vyjadrenie Z. V. a požiadal ho, aby v lehote 10 dní navrhol súdu ďalší procesný postup vo veci (právny

zástupca sťažovateľov v podaní z 9. mája 2011 okresnému súdu navrhol, aby ďalej konal s právnou nástupkyňou G. C., t. j. E. V.).

Uznesením z 21. júna 2011 okresný súd pribral do konania E. V., pripustil zmenu petitu a určil okruh nehnuteľností, ktorých výlučným vlastníkom ku dňu smrti bol poručiteľ M. H., ml.

III.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovatelia sa predovšetkým domáhajú, aby ústavný súd rozhodol, že postupom okresného súdu v namietanom konaní došlo k porušeniu ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

V zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola v primeranej lehote prejednaná.

Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 146/03).

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia súdu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K odstráneniu stavu právnej neistoty dochádza spravidla až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Priznanie práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zakladá povinnosť súdu aj sudcu na organizovanie práce tak, aby sa toto právo objektívne realizovalo (II. ÚS 21/01, I. ÚS 251/05).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 OSP, podľa ktorého akonáhle sa konanie začalo, postupuje v ňom súd zásadne bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Podľa §119 ods. 1 OSP pojednávanie sa môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

Judikatúra ústavného súdu a EŠLP sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy (a obdobne aj právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru), sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci (1), správanie účastníka (2) a postup súdu (3) (napr. I. ÚS 41/02). Ústavný súd pritom prihliada aj na predmet sporu

(povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval ústavný súd aj v danom prípade.

1. Predmetom namietaného konania pred okresným súdom je rozhodovanie o žalobe, ktorou sa sťažovatelia domáhajú určenia, že porúčiteľ (otec sťažovateľky v 1. rade) bol ku dňu svojej smrti vlastníkom v žalobe označených nehnuteľností. Namietané konanie po právnej stránke tvorí štandardnú súčasť rozhodovacej agendy okresných súdov, a preto ho nemožno považovať z právneho hľadiska za zložité. Vychádzajúc z obsahu spisu ústavný súd zároveň hodnotí namietané konanie zo skutkového hľadiska za pomerne zložité, a to najmä vzhľadom na postupné rozširovanie okruhu jeho účastníkov, z ktorých niektorí žili, resp. žijú v M., čo vyvolalo potrebu zisťovať celý rad skutočností preukazujúcich ich procesnú legitimitáciu, a to aj prostredníctvom štátnych orgánov M. Ústavný súd v tejto súvislosti poznamenáva, že žiadna faktická zložitosť veci nemôže ospravedlňovať neodôvodnenú nečinnosť ani nesústredenosť a neefektívnosť postupu okresného súdu v namietanom konaní.

2. Pri hodnotení správania sťažovateľov ako účastníkov konania ústavný súd nezistil žiadne závažnejšie okolnosti, ktoré by prispeli k výraznejšiemu predĺženiu namietaného konania. Zo spisu vyplýva, že v doterajšom priebehu namietaného konania sťažovatelia niekoľkokrát menili návrh na začatie konania, a to jednak z hľadiska upresňovania okruhu účastníkov konania, ako aj z hľadiska navrhovaného petitu, na čo mali právo. Tieto skutočnosti nepochybne mali určitý vplyv na doterajšiu dĺžku konania, keďže okresný súd sa musel s týmito procesnými návrhmi sťažovateľov vysporiadať a rozhodnúť o nich, čo nemožno pripísať na jeho ťarchu. Ústavný súd zároveň konštatoval, že sťažovatelia poskytovali okresnému súdu potrebnú súčinnosť pri zisťovaní údajov o účastníkoch konania a reagovali včas na jeho výzvy a dožiadania.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v namietanom konaní. Vychádzal pritom zo svojej konštantnej judikatúry, podľa ktorej k zbytočným priet'ahom v konaní, a teda k porušovaniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných

priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a tiež práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru môže dôjsť nielen nečinnosťou, ale aj neefektívnou a nesústredenou činnosťou všeobecného súdu (pozri napr. IV. ÚS 152/04, II. ÚS 217/06, I. ÚS 371/09).

V tejto súvislosti ústavný súd konštatoval, že namietané konanie prebieha už viac ako dvanásť rokov bez toho, aby okresný súd vo veci meritórne rozhodol, čo signalizuje, že doterajší priebeh namietaného konania je poznamenaný ako celok neefektívnou a nesústredenou činnosťou okresného súdu, čo okrem iného potvrdzuje

a) skutočnosť, že prvé pojednávania vo veci (1. jún 2000, 29. november 2002 a 18. novembra 2003) museli byť odročené na neurčito v zásade bez prejedania veci, keďže okresný súd nedisponoval dostatočnými informáciami o účastníkoch konania a potrebnou listinnou dokumentáciou, a preto ich možno považovať za neefektívne,

b) skutočnosť, že okresný súd vymedzil okruh účastníkov konania až uznesením z 29. júna 2007, t. j. takmer 8 rokov od začatia konania (napriek tomu, že sťažovateľka v 1. rade o to požiadala už podaním z 18. decembra 2002 a následne podaním zo 17. decembra 2004),

c) skutočnosť, že okresný súd rozhodol o zmene petitu žaloby až 6. augusta 2007, napriek tomu, že sťažovateľka v 1. rade o to žiadala už podaniami z 23. novembra 2001, resp. 17. decembra 2004,

d) skutočnosť, že okresný súd opakovane žiadal sťažovateľov, resp. ich právneho zástupcu o údaje týkajúce sa identifikácie a pobytu účastníkov konania, resp. ich právnych predchodcov, napriek tomu, že mu sťažovatelia oznamovali, že ich nemajú k dispozícii, resp. že ich nevedia získať (okresný súd navyše žiadal od nich aj informácie, ktoré už mal k dispozícii) a odporúčali súdu, aby ich získal úradnou cestou (na základe medzinárodnej dohody o poskytovaní právnej pomoci).

Na tomto základe ústavný súd konštatoval, že v doterajšom priebehu namietaného konania došlo k zbytočným priet'ahom spôsobeným neefektívnou a nesústredenou činnosťou okresného súdu, a preto rozhodol, že okresný súd svojím postupom v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 422/1999 porušil základné právo sťažovateľov na prerokovanie

veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a tiež ich právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku).

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Sťažovatelia sa tiež domáhali, aby ústavný súd okresnému súdu uložil konať v namietanom konaní bez zbytočných prietáhov. V čase rozhodovania o sťažnosti nebolo namietané konanie ešte právoplatne skončené, a preto ústavný súd vyhovel aj tomuto návrhu sťažovateľov (bod 2 výroku tohto nálezu).

IV.

V zmysle čl. 127 ods. 3 ústavy a § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva alebo slobody boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Pretože ústavný súd rozhodol o porušení základného práva sťažovateľov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a ich práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, zaoberal sa aj ich žiadosťou o priznanie primeraného finančného zadost'učinenia.

Cieľom primeraného finančného zadost'učinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. napr. IV. ÚS 210/04).

Vzhľadom na doterajšiu dĺžku namietaného konania a dlhodobý stav právnej neistoty sťažovatelia žiadali, aby sťažovateľke v 1. rade bolo priznané primerané finančné zadost'učinenie v sume 8 500 € a ostatným sťažovateľom v sume po 3 500 €.

Pri určení sumy primeraného finančného zadosťučinenia vychádzal ústavný súd zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj ESLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Ústavný súd pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadosťučinení vzal do úvahy najmä doterajšiu zjavne neprimeranú dĺžku namietaného konania a negatívny podiel okresného súdu na nej, správanie sťažovateľov ako účastníkov konania a po zohľadnení faktickej zložitosti namietaného konania dospel k záveru, že v danom prípade bude primerané okolnostiam prípadu priznať sťažovateľke v 1. rade finančné zadosťučinenie v sume 5 000 € a ostatným sťažovateľom v sume po 2 000 €, keďže títo sa stali účastníkmi konania až na základe uznesenia okresného súdu z 29. júna 2007 (bod 3 výroku tohto nálezu).

Ústavný súd napokon rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o úhrade trov konania sťažovateľom, ktoré im vznikli v súvislosti s ich právnym zastupovaním advokátom (bod 4 výroku tohto nálezu). Za jeden úkon právnej služby vykonaný v roku 2011 patrí podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) odmena v sume 123,50 € (bez DPH). V danom prípade išlo o spoločný úkon právnej služby pri zastupovaní štyroch sťažovateľov, preto za neho prislúcha právnomu zástupcovi odmena 247 € (bez DPH), po predchádzajúcom znížení základnej sumy odmeny o 50 %, t. j. na 61,75 € (bez DPH) a vynásobením počtom zastupovaných sťažovateľov [4-krát 61,75 € (bez DPH)]. Takto určenú tarifnú odmenu za jeden úkon právnej služby pre všetkých štyroch sťažovateľov bolo potrebné ešte zvýšiť o režijný paušál (7,41 €), t. j. na sumu 254,41 €. Ústavný súd priznal úhradu trov konania za tri úkony právnej služby (príprava a prevzatie vecí, písomné vyhotovenie sťažnosti, vyjadrenie k podaniu predsedu okresného súdu). Odmena za právne služby poskytnuté sťažovateľom v sume 763,23 € (3-krát 254,41 €) po zvýšení o 20 % DPH (152,64 €) predstavuje celkovú odmenu v sume 915,88 € (právny zástupca sťažovateľov je platca DPH).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. decembra 2011